

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 18Co/189/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8117222967
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 01. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Daniela Babinová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8117222967.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Babinovej a členov senátu JUDr. Mariany Muránskej a JUDr. Martina Barana, v spore žalobcu: N. Y., nar. XX. XX. XXXX, bytom I. XX, XXX XX X., v konaní zastúpeným JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom so sídlom vo Svidníku, ul. Sov. hrdinov 163/66, proti žalovanému: Poštová banka, a.s., Dvořákovo nábrežie 4, 811 02 Bratislava, IČO: 31 340 890, v konaní právne zastúpený: Advokátska kancelária RELEVANS s.r.o. Dvořákovo nábrežie 8A, 811 02 Bratislava, IČO: 47232471, o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 925 eur a o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 28.09.2018, č. k. 12Csp/265/2017 -34, jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol takto cit.:

„I. Žalobu uplatnenú titulom bezdôvodného obohatenia z a m i e t a .

II. Žalobu o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky z a m i e t a .

III. Žalovaný m á vo vzťahu k žalobcovi n á r o k na náhradu trov konania v rozsahu 100 % trov konania, o ktorých výške rozhodne súd samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.“

2. Rozhodnutie právne odôvodnil podľa ustanovení § 100 ods. 1, § 107 ods. 1 až 3, § 151 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“).

3. V odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný vzniesol námietku premlčania k uplatnenému nároku, predtým, ako sa začal zaoberať samotným nárokom na vydanie bezdôvodného obohatenia skúmal, či nárok žalobcu nie je premlčaný. Žalobca odvodzoval právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, čo do úrokov a poplatkov podľa ustanovenia § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov. Na základe týchto ustanovení označil úverovú zmluvu ako bezúročnú a bezpoplatkovú. Konštatoval, že o prípadných v dôvodoch, prečo je zmluva bezúročná a bezpoplatková, vzhľadom na nevyvrátiteľnú právnu domnienku znalosti právnych predpisov mal žalobca vedomosť už pri podpise zmluvy o úvere. Rovnako mal vedomosť už pri podpise úverovej zmluvy o tom, kto je jeho veriteľom a o tom, komu a kedy jednotlivé splátky úveru spláca. Na základe týchto skutočností uzatvoril, že subjektívna lehota na vydanie prípadného bezdôvodného obohatenia začala plynúť zaplatením príslušnej splátky úveru nad rámec zákonom ustanovenej povinnosti a pretože žalobca poslednú splátku úveru zaplatil dňa 02. 12. 2014, subjektívna dvojročná premlčacia doba na vydanie bezdôvodného obohatenia uplynula najneskôr dňa 02. 12. 2016, žaloba bola podaná dňa 03 .11. 2017, teda po uplynutí subjektívnej premlčacej

doby. Vzhľadom na túto skutočnosť, že súd vyhodnotil ako dôvodnú námietku premlčania pre uplynutie subjektívnej premlčacej doby, posudzovanie dĺžky objektívnej premlčacej doby a ani samotného nároku už nebolo právne relevantné. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5Co/383/2017 zo 11. 04. 2018. Súd prvej inštancie ďalej nemal preukázaný naliehavý záujem na určení neprijateľnej zmluvnej podmienky. Odôvodnil to tým, že v danej právnej veci zistil, že zmluvný vzťah medzi žalobcom a žalovaným bol ukončený, žalobca uhradil v decembri 2014 (viac ako do podania žaloby takmer tri roky) celú istinu úveru a príslušenstvo, došlo tak ku skončeniu záväzkového vzťahu, plnením zo strany dlžníka. To znamená, že za daného stavu veci už žalobcovi reálne nemôže ísť o docielenie skutočnej rovnosti medzi stranami zmluvného vzťahu, resp. opačne, že by táto zmluvná podmienka v tomto čase vytvárala značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach, už žiadna zo strán zmluvného vzťahu nemá totiž z tohto pozmluvného vzťahu žiadne práva a povinnosti.

4. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle zásady úspechu podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a to tak, že priznal úspešnému žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

5. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonom stanovenej lehote odvolanie z dôvodu nesprávnych skutkových zistení a z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie. Namietal, že súd prvej inštancie rozlíšenie subjektívnej premlčacej lehoty a objektívnej premlčacej lehoty úplne negoval a subjektívnu premlčaciu lehotu stotožnil s objektívnou premlčacou lehotou. Pre správne posúdenie premlčania je podstatné pochopiť, čo to znamená plynutie premlčacej lehoty odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz, v zmysle § 101 OZ. Subjektívna premlčacia lehota plynie od vtedy, kedy ten, na úkor koho bolo bezdôvodné obohatenie získané, skutočne zistí, že môže podať žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia, a to bez ohľadu na to, že sa o tom mohol dozvedieť skôr. Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby na uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia sa vyžaduje skutočná (preukázaná), nielen predpokladaná vedomosť oprávneného. Žalobca uviedol, že nevedel, že platby, ktoré odo mňa žalovaný prijal nad výšku istiny, odo mňa prijíma protizákonne. Žil v omyle, že žalovaný tieto platby prijíma v súlade so zákonom a tento omyl spôsobil žalovaný porušením spotrebiteľského práva, pričom on som veril tomu, že pri poskytovaní úveru postupuje s náležitou starostlivosťou, bezo zbytku podľa zákona. Vo vzťahu ku konštatovaniu súdu prvej inštancie v odôvodnení 25. rozsudku že sa nevyjadril, kedy sa dozvedel o tom, že žalovaný sa na môj úkor bezdôvodne obohatil, uviedol, že zo zápisnice o pojednávaní z 28.9.2018 vyplýva, že som sa to dozvedel minulého roku, teda v roku 2017, ako to vypovedal a ako na to poukázal jeho zástupca. Namietal zamietnutie žaloby o určení neprijateľnej zmluvnej podmienky pre nedostatok naliehavého právneho záujmu. Je toho názoru, že naliehavý právny záujem na určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky je vždy daný, ako to vyplýva zo Smernice Rady 93/13/EHS a z hmotného a procesného národného práva (§ 137 CSP, § 298 CSP, § 53a OZ, § 3 ods. 5 zák. č. 250/2007 Z. z.) a z početnej únievej a národnej judikatúry. Skutočnosť splatenia úveru, však pri určovaní neprijateľnosti zmluvnej podmienky, nezohráva žiadnu rolu. Z únijskeho práva a z platnej národnej právnej úpravy a jej eurokonformného výkladu vyplýva, že súd môže žalobu o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky zamietnuť len v jednom prípade, a to v prípade, keď sa dodávateľovi podarí v súdnom konaní dokázať, že žalovaná zmluvná podmienka nie je neprijateľnou. S uvedených dôvodov navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

6. K odvolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný, ktorý poukázal na to, že súd prvej inštancie rozhodol v zmysle predložených listín a z výpovede žalobcu. Tvrdenie uvedené v odvolaní, že tento nemal vedomosť o premlčaní, nie je preukázané, je účelové a zjavne nepravdivé. Tvrdenia v odvolacom konaní, ktoré mohol uviesť už v prvoinstančnom konaní, nie sú prípustné. Súd prvej inštancie v rozsudku správne skúmal plynutie subjektívnej premlčacej doby. Subjektívna vedomosť o skutkových vedomostiach, z ktorých je možné vyvodiť zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie, žalobca mal v momente splatenia úveru. Žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal, že by skutočne o bezdôvodnom obohatení nevedel. Samo tvrdenie na unesenie dôkazného bremena nepostačuje. Navrhol potvrdiť rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny.

7. Krajský súd v Prešove ako odvolací súd príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 CSP), vzhľadom na včas podané odvolanie preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a § 380 CSP, bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

8. Predmetom odvolacieho konania je posúdenie vecnej správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý posudzoval prioritne námietku premlčania vznesenú žalovaným a dospel k záveru, že nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanému (dodávateľovi) vo výške 925 eura je premlčaný v rámci dvojročnej subjektívnej premlčacej lehote. Žalobca odvodzoval bezdôvodné obohatenie na strane žalovaného z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru pre nesprávny údaj o RPMN.

9. Občiansky zákonník v ust. § 107 upravuje premlčaciu dobu pre vydanie bezdôvodného obohatenia, pričom rozlišuje medzi subjektívnou (§ 107 ods. 1) a objektívnou premlčacou dobou (§ 107 ods. 2). Začiatky ich plynutia sú upravené odlišne.

10. Podľa § 107 ods. 1 OZ, právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

11. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že v prípade subjektívnej premlčacej lehoty lehota zaplacením príslušnej splátky úveru nad rámec zákonom ustanovenej povinnosti a pretože žalobca poslednú splátku úveru zaplatil dňa 02. 12. 2014, subjektívna dvojročná premlčacia doba na vydanie bezdôvodného obohatenia uplynula najneskôr dňa 02. 12. 2016, žaloba bola podaná dňa 03. 11. 2017, teda po uplynutí subjektívnej premlčacej doby.

12. Doposiaľ nebola prekonaná judikatúra súdneho dvora Európskej únie o existencii nezanedbateľného nebezpečenstva, že priemerný spotrebiteľ nepoukáže na neprijateľnosť zmluvnej podmienky v čase jej uzatvárania (porov. spojené prípady C-240 až 244/98). Tým sa ale zákonite natíska otázka, že ak takéto obavy existujú v čase vzniku zmluvy, o čo menšie obavy existujú v čase, keď spotrebiteľ vykonáva reálne plnenie z takejto zmluvnej podmienky. Zdá sa, že je tu rovnaké nebezpečenstvo a reálny život to potvrdzuje, že spotrebiteľia platia z nevedomosti správne aplikovať právo a v pochybnostiach, ktorú skutočnosť súd prvej inštancie použil paradoxne v neprospech žalobcu.

13. Je úplne logické sa domnievať, že spotrebiteľia by asi sotva platili, ak by mali vedomosť, že platiť nemajú. Nie sú však chránení neobmedzenú dobu, ale len kým im neuplynú objektívna premlčacia doba, ktorá začína plynúť bez ohľadu na to, či sa dozvedeli o bezdôvodnom obohatení a o tom, kto sa na ich úkor obohatil.

14. Odvolací súd preto zásadne nemôže súhlasiť s názorom súdu prvej inštancie, že už v čase, kedy došlo k plneniu nad rámec poskytnutej čiastky, žalobcovi začala plynúť premlčacia doba.

15. Zdá sa, že viaceré súdy posudzujú začiatok subjektívnej premlčacej doby už od času, kedy spotrebiteľ plní s odôvodnením, že má poznať právo, a preto už v tom čase sa spotrebiteľ dozvedá o bezdôvodnom obohatení. Odvolací súd sa s týmto názorom nestotožňuje. Každý je povinný poznať právo, no nikomu nemožno nanútiť povinnosť, aby to právo vedel aj správne aplikovať.

16. Zákon pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby predpokladá to, kedy sa dotknutá osoba dozvedela o bezdôvodnom obohatení a kto ho získal. Nie teda čas, od kedy sa dozvedieť mala a mohla s poukazom na to, že mala poznať právo. Právny poriadok slova „vedieť mal a mohol“ pritom obsahuje v iných prípadoch, no na účely začiatku premlčacej doby ich nestanovil.

17. Existuje obava, že nedôsledným výkladom zákonného termínu „dozvie“ sa, potiera rozdiel medzi objektívnou a subjektívnou dobou. Najzávažnejšie negatívne následky by nastali v prípade rozumovo menej vyspelých osôb, ktorým by sa nanútila povinnosť poznať aplikáciu práva bez ohľadu na úroveň ich mysle. (OGH 3Ob592/77 „Na slabomyslenosť podľa § 879 Abs 2 Z 4 ABGB je potrebný menší stupeň slabosti mysle ako taký, ktorý má za následok nesvojprávnosť“).

18. Inými slovami povedané, nemožno prikázať všetkým bez rozdielu úrovne mysle byť „advokátom“, aj keď ani u advokátov nemožno vylúčiť, že sa o bezdôvodnom obohatení dozvedia až s odstupom času po vykonaní plnenia.

19. Pre začiatok plynutia subjektívnej doby je rozhodujúce poznanie skutkových okolností (ani nie tak právneho posúdenia), no okolností nie zo zmluvy, ale okolností z porušenia práva, v danom prípade z bezdôvodného obohatenia (okolnosť, že došlo k porušeniu zákona, o výške bezdôvodného obohatenia a príčinnej súvislosti medzi prvými dvoma okolnosťami). Zdá sa teda, že nepostačujú pochybnosti, ale „dozvedenie“ sa o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia (do pozornosti tiež Nález ÚS ČR II. 2460/17 zo dňa 19.03.2018).

20. Odvolací súd zástava názor, že subjektívna premlčacia doba začína plynúť od okamihu, kedy oprávnený zistí skutkové okolnosti, z ktorých možno vyvodiť vznik bezdôvodného obohatenia na strane zodpovedného subjektu a orientačne aj jeho rozsah tak, aby bolo možné približne určiť výšku náhrady v peniazoch. Vyžaduje sa pritom skutočná, nie iba predpokladaná vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor bolo získané bezdôvodné obohatenie a kto ho získal. Nie je podstatná a rozhodujúca okolnosť, kedy sa oprávnený subjekt pri náležitej starostlivosti musel alebo mohol dozvedieť, že na jeho úkor došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia, ale to, kedy sa o tejto okolnosti skutočne dozvedel. Rozhodujúci je teda subjektívny moment, kedy sa oprávnený dozvie o okolnostiach, ktoré sú rozhodujúce pre uplatnenie tohto práva. Začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa neviaže na čas, od kedy sa žalovaný dozvedieť mal a mohol s poukazom na to, že mal poznať právo. A ale na okamih, kedy sa žalovaný skutočne dozvedel že na jeho úkor sa žalobca bezdôvodne obohatil, teda vtedy, kedy mal žalovaný k dispozícii údaje, ktoré mu umožňovali podať žalobu na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, teda keď sa dozvedel, že právny dôvod na plnenie úrokov a poplatkov z jednotlivých zmlúv nebol od začiatku daný.

21. Relevanciu má teda to, od kedy sa dotknutá osoba dozvie, že plniť nemala a nie že plnila. Z obsahu spisu je zrejmé, že na pojednávaní dňa 28. 09. 2018 súd prvej inštancie položil žalobcovi otázku, aby sa vyjadril k okolnostiam, čo sa dialo s jeho úverovou zmluvou, ktorá je predmetom sporu, keďže ju vyplatil v roku 2014 a žaloba bola podaná 03. 11. 2017. Žalobca odpovedal, že si z obáv z prípadnej exekúcie, prípadne, aby mu nebolo siahnuté na plat dal preštudovať túto zmluvu niekedy v priebehu minulého roku, (t.j. 2017). Na výpoveď žalobcu následne poukázal jeho právny zástupca, ktorý uviedol, že pokiaľ ide o premlčanie, žalobca si dal preskúmať minulý rok túto zmluvu, pred tým nemohol vedieť, že tieto zmluvy nie sú v poriadku, resp. tým, že zaplatil celú sumu v podstate deklaroval to, že všetky plnenia, ktoré si žalovaný vyžiadal, na tieto má nárok. A až minulý rok došlo u žalobcu k tomu, že po preštudovaní týchto zmlúv v jeho vedomí vznikla informácia, že na tieto plnenia nad istinu nemá nárok a že sa ich môže domáhať súdnou cestou, ako vydania bezdôvodného obohatenia.

22. Na základe uvedeného sa tak zdá, že žalobca sa dozvedel o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil niekedy v roku 2017. Žaloba bola pritom podaná dňa 03. 11. 2017. Uvedené by znamenalo, že žaloba bola podaná v rámci dvojročnej subjektívnej premlčacej doby.

23. Odvolací súd sa taktiež nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobca sa mohol domáhať vyslovenia neprijateľnosti zmluvných podmienok iba v čase trvania zmluvného vzťahu s odôvodnením, že po ukončení zmluvy zanikajú práva a povinnosti zmluvných strán, kedy už nemôže dochádzať k porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa.

24. Žalobca v žalobe žiadal určiť, že zmluvná podmienka uvedená v zmluve o úvere, č. XXXXXXXXXX., z XX. XX. XXXX, v obchodných podmienkach, v článku 4. zmluvy o úvere, podmienky úveru a záverečné ustanovenia - bod 4.11., v znení: „Zmluvné strany sa, dohodli, že všetky spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú z tejto ZoÚ predložia na prerokovanie a rozhodnutie Stálemu rozhodcovskému súdu zriadenému pri spoločnosti Rozhodcovská a mediačná a.s., so sídlom Dunajská 15 v Bratislave, IČO: 46 023 151, a to podľa jeho štatútu a rokovacieho poriadku v súlade so zákonom č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní. Dĺžnik, Spoludĺžnik a Vlastník nehnuteľnosti berú na vedomie, že doručený, rozhodcovský rozsudok má rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok súdu, je pre Účastníkov rozhodcovského konania záväzný a ako exekučný titul môže byť podkladom pre nútený výkon splnenia povinnosti uloženej rozhodcovským rozsudkom. Rozhodcovské konanie je jednostupňové, a preto proti rozhodcovskému rozsudku nemožno podať riadny opravný prostriedok (napr. odvolanie). Rozhodcovský rozsudok možno napadnúť len zo zákonom vymedzených dôvodov, a to v lehote do 30 dní od jeho doručenia.“, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

25. Slovenská republika je v zmysle jej únijných záväzkov, najmä článku 6 Smernice Rady 93/13/EHS, povinná zabezpečiť spotrebiteľovi vysokú mieru ochrany jeho práv v tom zmysle, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa v zmysle vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa. Účinnú ochranu v tomto zmysle možno dosiahnuť len ak má súd právomoc zhodnotiť neprijateľné podmienky z úradnej povinnosti (viď rozhodnutie SD EÚ vo veci C-240/98 až C-244/98 Océano Grupo Editorial SA). V zmysle § 298 v spojení s § 295 CSP je súd povinný aj bez návrhu skúmať neprijateľnosť zmluvných podmienok, a to všetkých podmienok súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou, na tento účel a bez návrhu obstará a zabezpečí dôkaz a vykoná ho a výslovne uvedie vo výroku znenie zmluvnej podmienky ak dospeje k záveru o jej neprijateľnosti. Tieto ustanovenia predstavujú v Civilnom sporovom poriadku odôvodnenú výnimku z dispozičného princípu a z princípu ne ultra petitem. Pritom skúmanie neprijateľných zmluvných podmienok sa týka nielen samotnej spotrebiteľskej zmluvy, ale aj všetkých zmluvných dokumentov s ňou súvisiacich (napr. aj Všeobecných obchodných podmienok a pod.).

26. Odvolací súd má za to, že zvýšená ochrana spotrebiteľov v zmluvných vzťahoch týkajúcich sa spotrebiteľských zmlúv musí byť vyjadrená aj ochranou prostredníctvom procesných prostriedkov. Do 30.06.2016 týmto ustanovením bol § 80 písm. c) OSP. Od 01.07.2016 je ním ust. § 298 CSP v spojení s § 137 písm. c) CSP. Odvolací súd uvádza, že systém ochrany spotrebiteľov vychádza z toho, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplyvať na ich obsah. Preto vzhľadom na toto znevýhodnené postavenie článok 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS stanovuje, že nekalé podmienky nie sú pre spotrebiteľa záväzné. S cieľom zabezpečiť úroveň ochrany, ktorú chce citovaná smernica dosiahnuť, SD EÚ viackrát zdôraznil, že tento nerovný stav medzi spotrebiteľom a dodávateľom môže byť kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, vonkajším vo vzťahu k samotným účastníkom zmluvy. Preto ES EÚ rozhodol, že vnútroštátny súd musí ex offo nariadiť vykonávanie dôkazov s cieľom zistiť, či ustanovenie nachádzajúce sa v zmluve, ktorá bola uzavretá medzi dodávateľom a spotrebiteľom, patrí do pôsobnosti smernice a v prípade, že to tak je, posúdiť ex offo prípadnú nekalú povahu tohto ustanovenia. Táto možnosť priznaná súdu bola posúdená ako nevyhnutná preto, aby bola pre spotrebiteľa zabezpečená účinná ochrana, najmä s ohľadom na nezanedbateľné nebezpečenstvo toho, že tento spotrebiteľ o svojich právach nevie alebo má ťažkosti s ich uplatnením (opätovne viď rozhodnutie SD EÚ vo veci C-240/98 až C-244/98 Océano Grupo Editorial SA). V zmysel uvedenej judikatúry je potrebné vnímať aj ustanovenia § 137 písm. c), § 295 a § 298 CSP. Cieľom je umožniť súdu posúdiť nekalú povahu ustanovení spotrebiteľskej zmluvy, a to aj bez návrhu spotrebiteľa.

27. V uvedených intenciách je nutné hodnotiť aj naliehavý právny záujem u spotrebiteľa na vyslovení neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Naliehavý právny záujem žalobcu - spotrebiteľa na určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve vyplýva priamo zo zákona (§ 53a OZ). Takýmto určením sa napĺňa cieľ Smernice Rady č. 93/13/EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách zabrániť neustálemu používaniu neprijateľnej zmluvnej podmienky. Naliehavý právny záujem je daný aj z dôvodu právnej istoty v otázke napr. skutočnej výšky dlhu. Preto ho spotrebiteľ nemusí preukazovať (viď rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 27.04.2017, sp. zn. 4Co/176/2016).

28. Vo všeobecnosti je naliehavý právny záujem potrebné chápať ako objektívnu a bezprostrednú potrebu ustáliť právny vzťah medzi stranami sporu. Spravidla je daný v prípadoch, kedy by bez určenia, či právo je alebo nie je resp. určenia právnej skutočnosti, by bolo právo žalobcu ohrozené a jeho právne postavenie by sa stalo neistým, ako aj v prípade, ak rozhodnutie o žalobe vytvorí pevný právny základ pre sporové strany. Naproti tomu naliehavý právny záujem daný nie je v prípade, ak by žaloba neslúžila potrebám praktického života a v prípade, ak rozhodnutie vo veci nezaloží spomínaný pevný právny základ medzi sporovými stranami. Rovnako je nepochybné, že nie je prípustné určovať práva v minulosti, ak tieto už zanikli. Rozsudok totiž určuje (resp. neurčuje) existenciu práva ku dňu jeho vyhlásenia.

29. V prejednávanej príhode však nie je možné nevziať do úvahy tú skutočnosť, že aj keď došlo k ukončeniu vzťahu medzi stranami sporu, žalobca ako spotrebiteľ má možnosť domáhať sa voči žalovanému viacerých nárokov napr. vydania bezdôvodného obohatenia, zaplata priramaného finančného zadostučinenia a iné. Podľa názoru odvolacieho súdu nie je podstatné, či v prípade

uplatnenia si niektorých svojich nárokov, vyplývajúcich jej z titulu ochrany spotrebiteľa, bude v budúcnosti alebo nebude úspešná, napr. z dôvodu námietok týkajúcich sa uplynutia času. Aj podľa judikatúry SD EÚ totiž plynutie času nemôže byť skutočnosťou znemožňujúcou ochranu práv spotrebiteľa pred nekalými obchodnými podmienkami.

30. Pri posudzovaní platnosti spotrebiteľskej zmluvy sa všeobecné súdy musia zaoberať celkovou vyváženosťou práv účastníkov zmluvy a vychádzať z princípov ochrany spotrebiteľa ako jedného z kľúčových princípov súčasného občianskeho práva. Opačný postup vedie k porušeniu práva na spravodlivý proces zaručenému článkom 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (článok 46 Ústavy SR) (viď Nález Ústavného súdu ČR z 01.11.2016, sp. zn. I. ÚS/913/2016).

31. S názorom súdu prvej inštancie, že spotrebiteľ sa môže domáhať ochrany svojho práva iba v čase trvania zmluvného vzťahu, nie po ukončení zmluvy nemôže súhlasiť vzhľadom na dôvody vyslovené vyššie. Ak je spotrebiteľovi umožnené domáhať sa svojho práva do budúca napr. uplatnením si vydania bezdôvodného obohatenia od žalovaného alebo žiadať primeraného finančného zadostučinenia, je namieste aj predmetná žaloba o vyslovenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky.

32. Je len na spotrebiteľovi, ktoré právo si zvolí, resp. ktoré právo z viacerých práv použije. Na primerané finančné zadostučinenie (relutárna satisfakcia) zákon explicitne vyžaduje úspech spotrebiteľa pred súdom. Niet žiadneho dôvodu z okruhu úspešne vedených vecí pred súdom vylučovať práve rozsudok o neplatnosti niektorej zmluvnej podmienky, ak ju spôsobil dodávateľ pri zanedbaní povinnosti postupovať s odbornou starostlivosťou (§ 7 ods. 2 písm. a) zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa). Za porušenie povinnosti postupovať s odbornou starostlivosťou treba považovať aj používanie neprijateľných zmluvných podmienok (§ 3 ods. 3 ZoS, § 53 ods. 1 OZ), nekalých obchodných praktík (§ 7 a nasl. ZoS), ale aj iné porušenie práv spotrebiteľa (viď uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/220/2012 z 30.08.2013).

33. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie s použitím ustanovenia § 389 ods. 1 písm. c) CSP zrušil a podľa ustanovenia § 391 ods. 1 CSP vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Úlohou súdu prvej inštancie bude:

- priznať princípu ochrany slabšej zmluvnej strany právnu silu ústavného princípu (Ústavní soud pripomína, že v jeho judikatúre již byla ochrana slabší smluvní strany shledána principem ústavněprávního významu, jímž se orgány veřejné moci mají v aplikační praxi povinnost řídit. Tento princip je obzvláště akcentován v oblasti právních vztahů specifického charakteru, jako jsou spotřebitelské smlouvy, vztahy vyplývající z pracovního, směnečného či nájemního práva, apod. [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 2164/10 ze dne 1. 11. 2011 (N 187/63 SbNU 171), usnesení sp. zn. III. ÚS 3436/12 ze dne 19. 3. 2013, dále např. nálezy sp. zn. I. ÚS 3512/11 ze dne 11. 11. 2013, sp. zn. III. ÚS 562/12 ze dne 24. 10. 2013 a sp. zn. II. ÚS 1774/14 ze dne 9. 12. 2014 (N 221/75 SbNU 485)]. Cílem je nahradit formální rovnost smluvních stran rovností materiální. Od vstupu České republiky do Evropské unie se zásada účinné ochrany spotřebitele promítá do českého právního řádu také prostřednictvím evropského práva, v němž jsou jejím právním základem ustanovení Smlouvy o fungování Evropské unie a článek 38 Listiny základních práv Evropské unie, prováděné celou řadou směrnic.
- umožniť stranám procesné práva v súvislosti s novým názorom na začiatok premlčacej doby, novo posúdiť subjektívnu premlčaciu dobu od momentu, kedy sa žalobca dozvedel o relevantných skutkových okolnostiach pre podanie žaloby, a teda o skutku nie zo zmluvy, o skutku z porušenia práva, a teda o všetkých skutkových zložkách bezdôvodného obohatenia (bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru, výšku do úvahy prichádzajúceho bezdôvodného obohatenia a príčinnú súvislosť). Teda o skutočnej, nie predpokladanej vedomosti o skutku z porušenia práva. Bude dôležitý výsluch žalobcu na tvrdenie o čase, kedy sa o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia dozvedel. Bude dôležité vytvoriť procesný priestor aj pre procesnú obranu žalovaného k tvrdeniu žalobcu a predloženým dôkazom,
- vo vyššie naznačených intenciách opätovne rozhodne o návrhu žalobcu na vyslovenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky.
- súd prvej inštancie svoje závery odôvodní v súlade s ust. § 220 ods. 2 CSP tak, aby jeho rozhodnutie bolo presvedčivé
- súd rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 396 CSP)

34. Rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).